Муниципальное бюджетное образовательное учреждение «Полянская средняя общеобразовательная школа»

«Рассмотрено»
На заседании методического объединения учителей гуманитарного цикла МБОУ «Полянская СОШ»
Протокол № 1
от «28_» августа 2019г
Руководитель МО Сабирзянова Г.Г. /____________

«Согласовано»
Заместитель директора по УВР
МБОУ «Полянская СОШ»
Кузьмина О.В. /____________

Протокол № 1 от «28» августа 2019 г

«Утверждаю»
Директор МБОУ «Полянская СОШ»
Ашмарина О.А./____________
Приказ № 114
от «28» августа 2019 г

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
по родному языку основного общего образования
9 класс

Год разработки: 2019
Срок реализации: 2019-2020

Программу составила:
Сафиуллова Минезия Равиловна
учитель татарского языка и литературы,
1 кв. категории

ПОЯСНИТЕЛЬНАЯ ЗАПИСКА

Составлена на основе основной образовательной программы основного общего образования МБОУ «Полянская СОШ» родному (татарскому) языку, авторской программы учебного предмета «Татарский язык» для общеобразовательных организаций с обучением на русском языке под редакцией
Р. З. Хайдаровой , Р. Л. Малафеевой.
Рабочая программа рассчитана на 68 часов в год, 2 часа в неделю в соответствии с примерной программой общего образования и Государственным образовательным стандартом
Учебный план МБОУ «Полянская СОШ» Спасского муниципального района РТ
Основная образовательная программа основного общего образования МБОУ «Полянская СОШ»

ПЛАНИРУЕМЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ

Освоение программы 5-9 классов предусматривает формирование у них следующих личностных результатов: – уважительное отношение к родному (татарскому) языку как средству межличностного и межкультурного общения и желание изучить его на должном уровне; – оценивание жизненных ситуаций, исходя из общечеловеческих норм; – целостный, социально-ориентированный взгляд на мир в его органичном единстве и разнообразии народов, культур и религий; – доброжелательное отношение, уважение и толерантность к другому народу, компетентность в межкультурном диалоге. К метапредметным результатам обучения родному (татарскому) языку относятся: – умение определять понятия, создавать обобщения, устанавливать аналогии, классифицировать, самостоятельно выбирать основания и критерии для классификации, устанавливать причинно-следственные связи, строить логическое рассуждение, умозаключение (индуктивное, дедуктивное, по аналогии) и делать выводы; – владение культурой активного использования словарей и других поисковых систем; – умение организовать учебную деятельность, понимая порядок работы, и находить для этого эффективные приемы; умение оценивать качество работы, опираясь на определенные критерии; – умение анализировать и понимать причины удач и неудач в учебе; – умение работать индивидуально и в группе: находить общее решение и разрешать конфликты на основе согласования позиций и учета интересов; – компетентность в области использования информационно-коммуникационных технологий.

Предметные результаты обучения родному (татарскому) языку по каждой изучаемой теме приводятся в тематическом планировании в графе характеристика основных видов деятельности учащихся. По видам речевой деятельности предусматриваются следующие результаты: в говорении

1) диалогическая речь: умение вести диалоги этикетного характера, диалог-расспрос, диалог побуждение к действию, диалог-обмен мнениями, комбинированные диалоги. Объѐм диалога: каждый участник диалога должен произнести 6-8 реплик 8-10 реплик. Продолжительность диалога: 1–2 мин.

2) Монологическая речь: умение пользоваться основными коммуникативными типами речи: описанием, сообщением, рассказом (включающим эмоционально-оценочные суждения), рассуждением (характеристикой) с высказыванием своего мнения и краткой аргументацией с опорой и без опоры на прочитанный или услышанный текст, либо заданную комм

3)Коммуникативную ситуацию. Объем монологического высказывания: 10-15 фраз. Продолжительность монолога: 2 мин. В аудировании дальнейшее развитие и совершенствование восприятия и понимания на слух аутентичных аудио и видеотекстов с разной глубиной проникновения в их содержание (с пониманием основного содержания, с выборочным и полным пониманием воспринимаемого на слух текста) в зависимости от коммуникативной задачи и функционального типа текста. Аудирование с полным пониманием содержания осуществляется на несложных текстах, построенных на полностью знакомом учащимся языковом материале. Время звучания текстов для аудирования – до 1 мин. Аудирование с выборочным пониманием нужной или интересующей информации предполагает умение выделить значимую информацию в одном или нескольких аутентичных коротких текстах прагматического характера, опуская избыточную информацию. Время звучания текстов для аудирования: до 1,5 мин. в чтении умение: – читать и понимать несложные тексты в языковом плане с различной глубиной и точностью проникновения в их содержание (в зависимости от вида чтения): с пониманием основного содержания (ознакомительное чтение); с полным пониманием содержания (изучающее чтение); с выборочным пониманием нужной или интересующей информации (просмотровое/поисковое чтение); – формулировать простые выводы на основе информации, которая содержится в тексте; – прогнозировать содержание книги по ее названию и оформлению, содержанию сообщения, по внешним признакам (основной странице и т.д.). в письме умение: писать короткие поздравления с днем рождения и другими праздниками, выражать пожелания (объѐмом 18-20 слов, включая адрес); – заполнять формуляры, бланки (указывать имя, фамилию, пол, гражданство, адрес); – писать личное письмо с опорой и без опоры на образец (расспрашивать адресата о его жизни, делах, сообщать то же самое о себе, выражать благодарность, давать совет, просить о чѐм-либо). Объѐм личного письма: 80 слов, включая адрес; – составлять короткие рассказы; – описывать картины; – составлять план, тезисы письменного сообщения, кратко излагать результаты проектной деятельности.

ПРИМЕРНАЯ РАБОЧАЯ ПРОГРАММА УЧЕБНОГО ПРЕДМЕТА «РОДНОЙ (ТАТАРСКИЙ) ЯЗЫК» ДЛЯ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ С ОБУЧЕНИЕМ НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ (5-9 КЛАССЫ)

Объём знаний по родному языку определяется социальными требованиями общества, развитием науки о языке и возможностями использования родного языка.

Основной целью обучения родному языку учащихся 5-9 классов общеобразовательных организаций с обучением на русском языке является реализация требований к результатам основного общего образования, представленных в Федеральном государственном образовательном стандарте общего образования, а также формирование в процессе обучения у учащихся школ с русским языком обучения лингвистической, коммуникативной, культуроведческой компетенций.

Основные задачи обучения родному языку в общеобразовательных организациях с обучением на русском языке (для изучающих татарский язык как родной):

1. Усиление мотивации к изучению родного языка, заложенной в начальных классах, уважительное отношение к своей национальности, его истории и культуре, а также воспитание положительного отношения к представителям других национальностей и их духовному наследию.

2. Последовательное обучение в соответствии со всеми видами речевой деятельности и разделами татарского языкознания.

3. Освоение различных способов искусства общения; обучение красивому и грамотному общению на родном языке.

4. Совершенствование умений и навыков устной и письменной речи. Научить пользоваться всеми возможностями родного языка в повседневной жизни.

5. Беспрерывное получение знаний и накопление опыта комммуникации посредством родного языка.

6. Формирование навыков использования родного языка как средства получения знаний по другим предметам.

7. Привлечение учащихся к изучению наследия татарской национальной культуры.

8. На уроках родного языка учитывать взаимосвязь образовательных и воспитательных задач. Обратить внимание на воспитательное значение при выполнении письменных работ (изложений и сочинений).

9. Совершенствование логического мышления учащихся. Умение связно, доступно и последовательно излагать свои мысли на родном языке в устной и письменной форме.

10. Совершенствование умений и навыков чтения, письма, работы с учебником, дополнительной и справочной литературой.

ПЛАНИРУЕМЫЕ ПРЕДМЕТНЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ ОСВОЕНИЯ УЧЕБНОГО ПРЕДМЕТА «РОДНОЙ ЯЗЫК»

В Федеральном государственном образовательном стандарте общего образования сформулированы следующие требования к освоению учебного предмета «Родной язык»:

воспитание патриотизма к Отечеству, прошлому и настоящему многонационального (татарского) народа России; осознание своей этнической принадлежности; знание истории, языка, культуры своего народа, своего края и России; воспитание чувства ответственности и долга перед Родиной;

формирование ответственного отношения к учению, осознанному выбору профессии на основе формирования уважительного отношения к труду;

формирование целостного мировоззрения, соответствующего современному уровню развития науки и общественной жизни;

формирование осознанного, уважительного и доброжелательного отношения к окружающим, готовности и способности вести диалог с ними и достигать в нем взаимопонимания;

освоение социальных норм, правил поведения социальной жизни; участие в школьном самоуправлении и общественной жизни с учетом региональных и этнокультурных особенностей;

формирование нравственных чувств и поведения, осознанного и ответственного отношения к своим поступкам;

формирование коммуникативной компетентности в общении с окружающими в образовательной и общественно-полезной деятельности;

формирование ценности здорового и безопасного образа жизни;

формирование основ экологической культуры;

осознание значения семейных ценностей, формирование и развитие уважительного и заботливого отношения к членам своей семьи;

развитие эстетической культуры через освоение художественного наследия татарского народа и других народов России и мира.

Предметные результаты с учетом общих требований Стандарта и специфики учебного предмета «Родной (татарский) язык» должны обеспечивать:

совершенствование видов речевой деятельности, обеспечивающих эффективное овладение учебным предметом «Родной (татарский) язык» и взаимодействие с окружающими в ситуациях формального и неформального межэтнического и межкультурного общения;

понимание определяющей роли языка в развитии интеллектуальных и творческих способностей личности, в процессе образования и самообразования;

использование коммуникативно-эстетических возможностей родного языка;

систематизация научных знаний о языке, осознание взаимосвязи его уровней, освоение базовых понятий лингвистики;

формирование и развитие навыков проведения различных видов анализа слова: фонетического, морфемного, словообразовательного, лексического, морфологического, синтаксического анализа словосочетания и предложения, многоаспектного анализа текста;

овладение основными нормами литературного родного языка (орфоэпическими, лексическими, грамматическими, орфографическими, пунктуационными), нормами татарского речевого этикета, приобретение опыта их использования в устной и письменной речевой практике;

формирование ответственности за языковую как общечеловеческую ценность.

УКЫТУНЫҢ КӨТЕЛГӘН НӘТИҖӘЛӘРЕ

Укытуның шәхси нәтиҗәләре

– укучыларда күпмилләтле җирлектә яшәүче халыкларга карата ихтирамлык, гражданлык бердәйлеге хисләре формалаштыру;

– *туган җир, Ватан* төшенчәләре, үз культураң аша дөнья культурасына карата ихтирам тәрбияләү, аны өйрәнү теләге формалаштыру;

– үзлегеңнең белемеңне арттыру һәм үз-үзеңне тәрбияләү нигезендә, үз эшчәнлегеңне оештыра алу осталыгын формалаштыру;

– әхлакый кагыйдәләрдә ориентлашу, аларны үтәүнең мәҗбүрилеген аңлау;

– әдәби әсәрләрдәге төрле тормыш ситуацияләренә һәм геройларның гамәлләренә гомумкешелек нормаларыннан чыгып бәя бирә белү.

Укытуның метапредмет нәтиҗәләре

Төп белем бирү баскычында татар теле, танып белү чарасы буларак, укучыларның фикер йөртү, интеллектуаль һәм иҗади сәләтләрен үстерүгә, шулай ук, реаль тормышта туган проблемаларны хәл итү өчен кирәк булган универсаль уку гамәлләрен формалаштыруга хезмәт итә.

Танып белү нәтиҗәләре:

– фикерләүне үстерү белән бәйле психик функцияләр: логик фикерләү, сәбәп-нәтиҗә бәйләнешләрен табу, индуктив, дедуктив фикерли белү;
– иҗади һәм эзләнү характерындагы проблеманы билгеләү, аларны чишү өчен алгоритм төзи белү;
– объектларны чагыштыру, классификацияләү өчен уртак билгеләрне билгели белү;
– төп мәгълүматны аеру, укылган яки тыңланган мәгълүматның эчтәлегенә бәя бирә белү;
– тиешле мәгълүматны табу өчен, энциклопедия, белешмәләр, сүзлекләр, электрон ресурслар куллана белү.

***Регулятив нәтиҗәләр*:**
– уку хезмәтендә үзеңә максат куя, бурычларны билгели белү, ихтыяр көче, максатчанлык, активлык кебек сәләтләр формалашу;
– эш тәртибен аңлап, уку эшчәнлеген оештыра, нәтиҗәле эш алымнарын таба белү;
– билгеләгән критерийларга таянып, эш сыйфатына бәя бирә белү;
– укудагы уңышларның, уңышсызлыкларның сәбәбен аңлый, анализлый белү.

***Коммуникатив* нәтиҗәләр:**
– әңгәмәдәшеңнең фикерен тыңлый, аңа туры килерлек җавап бирә белү;
– әңгәмәдәш белән аралашу калыбын төзи белү;
– аралашучанлык, хислелек, эмпатия хисләре формалашу;
– парларда һәм күмәк эшли белү.

Укытуның предмет нәтиҗәләре

Укучының төп гомуми белем бирү мәктәбен тәмамлаганда, **сөйләм эшчәнлеге төрләре буенча түбәндәге предмет нәтиҗәләренә ия булуы** планлаштырыла:

диалогик сөйләм:

– стандарт ситуацияләрдә сөйләмне башлый, дәвам итә, төгәлли белү;

– парлап яки күмәк сөйләшү барышында, үз фикереңне аңлата,раслый, дәлилли белү; ситуация аңлашылмаганда, сорау биреп ачыклый белү;
– риза булмау, үтенечне кире кага белү;
– бергә эшләргә тәкъдим итә белү.

монологик сөйләм:
– укыганның, ишеткәннең төп эчтәлеген җиткерә белү, үз мөнәсәбәтеңне белдерү;
– сораулар ярдәмендә, план буенча яисә мөстәкыйль рәвештә өйрәнгән текстны үз сүзләрең белән сөйли белү;
– текстны дәвам итеп, үзгәртеп сөйли белү;
– программада тәкъдим ителгән темалар буенча тиешле эзлеклелектә сөйли белү;
– төрле вакыйгалар, яңалыклар турында хәбәр итә белү;
– персонажларны тасвирлый белү.

тыңлап аңлау:
– сүзләрне, җөмләләрне тулысынча яки өлешчә тыңлап аңлау;
– сыйныфташларыңның сөйләмен тыңлап аңлый һәм аларга үз фикереңне аңлата, алар белән әңгәмә кора, әңгәмәдә катнаша белү;
– тәкъдим ителгән текстны тыңлап, эчтәлеге буенча сорау җөмләләр төзи, сорауларга җавап бирә белү;
– зур булмаган аутентив яки адаптацияләнгән әдәби әсәрләрдән өзекләрне, мәгълүмати характердагы текстларны, вакытлы матбугат язмаларын аңлап, эчтәлеге буенча фикереңне әйтә белү.

уку:
– татар теленең әйтелеш нормаларын саклап, сәнгатьле һәм аңлап укый белү;
– текстның эчтәлегенә нигезләнеп, контекст буенча яңа сүзләрнең мәгънәсен аңлый белү;
– күрмә-символик мәгълүматлы, иллюстрацияле, таблицалы текстлар белән эшләү күнекмәләренә ия булу;
– текст укыганда, кирәкле мәгълүматны аерып алу, системага салу, чагыштыру, анализлау, гомумиләштерү, интерпретацияләү һәм үзгәртү кебек эшчәнлекләрне үзләштерү;
– текстның эчтәлегенә нигезләнеп, контекст буенча яңа сүзләрнең мәгънәсен аңлый белү.

язу:
– өйрәнелгән темалар буенча актив кулланылышта булган сүзләрне дөрес яза белү;
– конкрет бер тема буенча хикәя төзеп яза белү;

- прагматик текстлар (рецептлар, белдерүләр, афиша һ.б.), эпистоляр жанр текстларын (шәхси һәм рәсми хатлар, котлаулар һ.б.) төзеп яза белү;
- үзеңне борчыган проблемага карата фикерләреңне язмача җиткерә белү;
- тәкъдим ителгән текстның эчтәлегенә нигезләнеп, аны үзгәртеп яки дәвам итеп яза белү;
- терәк сүзләр ярдәмендә кечкенә хикәя төзеп язу.

СОДЕРЖАНИЕ УЧЕБНОГО ПРЕДМЕТА

Содержание учебного предмета отбирается с учетом интересов учащихся в соответствии с их возрастными особенностями; служит развитию универсальных учебных действий и формированию личностных ценностей.

1. **Без Татарстанда яшибез./ Мы живем в Татарстане.(17 ч.)**

Республика Татарстан. Географическое положение, население, климат Татарстана. Животный и растительный мир Татарстана. Жизнь в городе и в селе. Транспорт. Достижения Республики Татарстан. Народы, 19 проживающие в Татарстане. Казань – столица Татарстана. Культура и искусство татарского народа. Татарстан в годы Великой Отечественной войны.

Служебные части речи.

Послелоги: *белән, турында, өчен, кебеккадәр, соң, аша.* Употребление послелогов с существительными и местоимениями.

Послеложные слова:*алдында, артында, астында, өстендә, эчендә, янында.* Функции послелогов и послеложных слов в предложении**.**

Союзы. Собирательные союзы: *һәм, да – дә, та – тә*; противительные союзы: *ләкин, тик, әмма, ә*; подчинительные союзы: *чөнки, әгәр*.

Частицы: (*-мы/-ме, бик, түгел, тагын, әле, -чы/-че, гына/генә, кына/кенә*), их правописание.

Синтаксис. Типы предложений по цели высказывания: повествовательное, вопросительное, побудительное предложения. Порядок слов в татарском предложении. Утвердительные и отрицательные предложения. Простое предложение с простым глагольным сказуемым (*Мин татарчабеләм*), с именным сказуемым (*Безнеңгаиләбез тату*) и составным глагольным сказуемым (*Мин укыргаяратам).* Простое распространенное предложение. Предложение с однородными членами. Предложения с сочинительными и подчинительными союзами.

Сложноподчиненные предложения времени, образованные с помощью парных относительных слов: *кайчан-шунда (шулвакытта, шулчагында*); синтетический тип придаточного времени, образованного с помощью форм деепричастия с аффиксами*:-гач/-гәч, -ганчы/-гәнче;* аналитический тип придаточного места, образованного с помощью парных относительных слов *кайда-шунда, кая-шунда, кайдан-шуннан*; аналитический тип придаточного цели, образованного с помощью одинарного относительного слова *шуныңөчен*; синтетический тип придаточного причины, образованного с помощью послелога *өчен;* аналитический тип придаточного причины, образованного с помощью одинарных относительных слов *шуңа күрә, шулсәбәпле*; синтетический тип придаточного условия, образованного с помощью глаголов условного наклонения с аффиксом *-са/-сә;* синтетический тип придаточного уступки, образованного с помощью глаголов уступительной модальности.

2.Һөнәр сайлау./ Выбор профессии- 15 ч.

Проблема выбора профессии. Новые профессии. Потребность в профессиях на рынке труда. Учебные заведения. Лингвистические знания и навыки Лексическая сторона речи Активные лексические единицы в пределах тем общения, предусмотренных программой (до 1000 слов).

Послеложные слова: алдында, артында, астында, өстендә, эчендә, янында. Функции послелогов и послеложных слов в предложении. Союзы. Собирательные союзы: һәм, да – дә, та – тә; противительные союзы: ләкин, тик, әмма, ә; подчинительные союзы: чөнки, әгәр. Частицы: (-мы/-ме, бик, түгел, тагын, әле, -чы/-че, гына/генә, кына/кенә), их правописание. Синтаксис. Типы предложений по цели высказывания: повествовательное, вопросительное, побудительное предложения. Порядок слов в татарском предложении. Утвердительные и отрицательные предложения. Простое предложение с простым глагольным сказуемым (Мин татарча беләм), с именным сказуемым (Безнең гаиләбез тату) и составным глагольным сказуемым (Мин укырга яратам). Простое распространенное предложение. Предложение с однородными членами.

Сәламәтлек –зур байлык./ Здоровье-большое богатство-23ч.

Предложения с сочинительными и подчинительными союзами. Сложноподчиненные предложения времени, образованные с помощью парных относительных слов: кайчан-шунда (шул вакытта, шул чагында); синтетический тип придаточного времени, образованного с помощью форм деепричастия с аффиксами:-гач/-гәч, -ганчы/-гәнче; аналитический тип придаточного места, образованного с помощью парных относительных слов кайда-шунда, кая-шунда, кайдан-шуннан; аналитический тип придаточного цели, образованного с помощью одинарного относительного слова шуның өчен; синтетический тип придаточного причины, образованного с помощью послелога өчен; аналитический тип придаточного причины, образованного с помощью одинарных относительных слов шуңа күрә, шул сәбәпле;

синтетический тип придаточного условия, образованного с помощью глаголов условного наклонения с аффиксом -са/-сә; синтетический тип придаточного уступки, образованного с помощью глаголов уступительной модальности.

4. Беркем дә, бернәрсә дә онытылмый/Никто и ничто не забыто-10 ч.

Дать справку о Великой Отечественной войне, 9 Мая Умение говорить о Дне Победы. Герои Советского Союза: Муса Джалиль, джалильцы, Магуба Сыртланова, Газинур Гафиатуллин. Беседа о ветеранах Великой Отечественной войны, об уважении к ним.

–

УКЫТУ ПРЕДМЕТЫНЫҢ ЭЧТӘЛЕГЕ

1. Без Татарстанда яшибез/ Мы живем в Татарстане- 20 ч.

Татарстан турында гомуми белешмә бирә белү: Татарстан Республикасының мәйданы, табигате, шәһәрләре, анда яшәүче милләтләре. Татарстан промышленносте продукцияләре турында әңгәмәгә керә белү.Татар музыка сәнгате, театр сәнгате, сынлы сәнгать вәкилләрен атый белү. Татар театры турында фикер алышу. Драматург Туфан Миңнулин турында сөйләшә белү. Татарстанда чыга торган газета-журналлары турында белешмә бирә белү./

Умение дать общую справку о Татарстане: площадь, природа, города, национальности, проживающие в ней. Умение вступать в диалог о продукции промышленности Татарстана. Назвать представителей татарского музыкального,театрального, зобразительного искусства. Обсуждение татарского театра. Умение говорить о драматурге Туфане Миннулине. .

2.**Һөнәр сайлау/ Выбор профессии**

Һөнәр исемнәрен атый белү. Гаилә әгъзаларының кайда эшләгәнен әйтә белү. Үзеңә нинди һөнәр ошавы турында әйтә белү. Төрле һөнәр ияләренә хас сыйфатларны әйтә белү. Үзеңә ошаган профессияне яклый белү. Үзең яшәгән төбәктәге колледжлар, техникумнар, аларда әзерләнә торган һөнәрләр, уку үзенчәлекләре турында белешмә бирә белү.

Умение называть имена профессий,сказать, где работают члены семьи,какая профессия нравится тебе. Умение выражать черты, присущие представителям разных профессий. Умение отстаивать понравившуюся тебе профессию. Узнать справку об колледжах, техникумах, профессиях, особенностях учебы в том регионе, где ты живёшь.

3.Сәламәтлек – зур байлык / Здоровье –большое богатство.

Сәламәт яшәү кагыйдәләре, сәламәтлекне саклау өчен кирәк булган чаралар, спорт белән шөгыльләнергә кирәклеге турында сөйләшү. Зарарлы гадәтләр, аларны булдырмау, алардан котылу юллары турында сөйли белү. “Зарарлы

гадәтләрдән тыш яшәү – заманча яшәүме?" проблемасы буенча әңгәмә кора белү. Кәрәзле телефон, плеерларны куллану, компьютер уеннары, аларга бәйлелек турында сөйләшү/

Умение говорить о правилах здорового образа жизни, о мерах, необходимых для сохранения здоровья, о необходимости заниматься спортом. о вредных привычках, о путях их предотвращения, избавления от них. «Жить без вредных привычек - современное существование?». Об использовании сотового телефона, плееров, компьютерных игр, о зависимости от них.

4.**Беркем дә, бернәрсә дә онытылмый/ Никто и ничто не забыто.**

Бөек Ватан сугышы турында белешмә бирә, 9нчы Май – Җиңү көне турында сөйли белү. Татарстан уллары һәм кызлары – Советлар Союзы геройлары: Муса Җәлил, җәлилчеләр, Мәгубә Сыртланова, Газинур Гафиятуллин турында әңгәмә кора белү. Бөек Ватан сугышында катнашкан ветераннар, аларга хөрмәт күрсәтү турында сөйләшү./

Дать справку о Великой Отечественной войне, 9 Мая Умение говорить о Дне Победы. Герои Советского Союза: Муса Джалиль, джалильцы, Магуба Сыртланова, Газинур Гафиатуллин. Речь о ветеранах Великой Отечественной войны, об уважении к ним.

Грамматик минимум. Җөмләнең баш һәм иярчен кисәкләренең исемнәрен әйтә, аларга сорау куя,аера белү. Гади һәм кушма җөмләләрне аера белергә өйрәтү. Теркәгечле һәм теркәгечсез тезмә кушма җөмләләрне сөйләмдә куллана белү күнекмәләрен булдыру. Җыючы, каршы куючы, бүлүче теркәгечле кушма җөмләләрне сөйләмдә куллану. Иярчен хәл җөмләләрнең иярчен урын җөмлә, вакыт җөмлә, сәбәп җөмлә, максат җөмлә, шарт җөмлә, кире җөмләләре белән таныштыру һәм аларны сөйләмдә урынлы кулланылуына ирешү. Тезмә һәм иярченле кушма җөмләләрдә тыныш билгеләрен дөрес куя һәм аларны тиешле интонация белән әйтә белү.

Эш программасын тормышка ашыру өчен Россия Федерациясенең Мәгариф һәм Фән министрлыгы тарафыннан тәкъдим ителгән дәреслекләр исемлегендә түбәндәге дәреслек күрсәтелә: Р.З.Хәйдәрова, Г.И.Ибрагимова, Р.Л.Малафеева Татар теле: 9 нчы сыйныф рус телендә төп гомуми белем бирү оешмалары өчен дәреслек (татар телен өйрәнүче укучылар өчен), Казан, "Татармультфильм" нәшрияты, 2016.

Бу дәреслекнең ФДББС гриф тамгасы бар һәм Россия Федерациясенең Мәгариф һәм Фән министрлыгы тарафыннан тәкъдим ителгән дәреслекләр исемлегендә бар.

Белем дәрәҗәсен тикшерү төрләре

	1 чирек	2 чирек	3 чирек	4 чирек	Еллык
Сәгатьләр саны	16	16	22	16	70
Контроль эш	1	1	1	1	4

ТЕМАТИК ПЛАНЛАШТЫРУ

Төп темалар	Укучыларның төп эшчәнлегенә характеристика	Сәгать саны
Без Татарстанда яшибез	Татарстан турында гомуми белешмә бирү: Татарстан Республикасының мәйданы, табигате, шәһәрләре, анда яшәүче милләтләре, Татарстан дәүләтенең символлары, аларның авторлары турында сөйләү. Татарстан промышленносте продукцияләре турында әңгәмәгә керү. Харис Якупов иҗаты турында сөйләү. Татар музыка сәнгате вәкилләре: Александр Ключарев, София Гобәйдуллина, Салих Сәйдәшев турында әңгәмә кору. Татар театр сәнгате барлыкка килү турында белешмә бирү. Тормышыбызда театр роле турында фикер алышу. Татарстанда чыга торган газета-журналлары турында белешмә бирү.	20
Һөнәр сайлау	Төрле һөнәр ияләренең хезмәте, хезмәт базарындагы ихтыяҗы булган һөнәрләр турында әңгәмә кору. Яшүсмерләрнең эшкә урнаша алу вакыты, рөхсәт ителгән хезмәт төрләре турында сөйләшү. Уңышлы һөнәр сайлау шартлары турында әңгәмә кору. Гаилә әгъзаларының һөнәрләре, төрле һөнәрләргәгә хас сыйфатлар турында фикер алышу. Үзеңә ошаган профессияне яклау. Үзең яшәгән төбәктәге колледжлар, техникумнар, аларда әзерләнә торган һөнәрләр, уку үзенчәлекләре турында белешмә бирү.	15
Сәламәтлек – зур байлык	Сәламәт яшәү кагыйдәләре, сәламәтлекне саклау өчен кирәк булган чаралар, спорт белән шөгыльләнергә кирәклеге турында сөйләшү. Зарарлы гадәтләр, аларны булдырмау, алардан котылу юллары турында сөйләү. «Зарарлы гадәтләрдән тыш яшәү – заманча яшәүме? » проблемасы буенча әңгәмә кору. Кәрәзле телефон, плеерларны куллану, компьютер уеннары, аларга бәйлелек турында сөйләшү.	23

Беркем дә, бернәрсә дә онытылмый	Бөек Ватан сугышы турында белешмә бирү, 9нчы Май – Җиңү көне турында сөйләү. Татарстан уллары һәм кызлары - Советлар Союзы геройлары: Муса Җәлил, җәлилчеләр, Мәгубә Сыртланова, Газинур Гафиятуллин турында әңгәмә кору. Бөек Ватан сугышында катнашкан ветераннар, аларга хөрмәт күрсәтү турында сөйләшү.	10
	Барлыгы	**68**

КАЛЕНДАРЬ-ТЕМАТИК ПЛАН

№	Дәреснең темасы	Сәг. саны	Үткәрелү вакыты	
			план	факт
1.	Без Татарстанда яшибез\ Мы живем в Татарстане	1	4.09	
2.	Татарстанның табигате/ Природа Татарстана	1	6.09	
3.	Татарстанның географик урыны, шәһәрләре, елгалары/Географическое положение Татарстана, города, реки	1	11.09	
4.	Татарстанда яши торган халыклар/ Народы, проживающие в Татарстане.	1	13.09	
5.	Җөмләнең баш һәм иярчен кисәкләре/Главные и второстепенные предложения	1	18.09	
6.	Татарстанның табигый байлыклары/ Природные богатства Татарстана.	1	20.09	
7.	Татарстанның икътисади үсеше/ Экономическое развитие Татарстана.	1	25.09	
8.	Ситуатив күнегүләр / Сиуативные упражнения	**1**	**27.09**	
9.	Гади һәм кушма җөмләләр/ Простые и сложные предложения	1	2.10	
10.	Сәнгать дөньясында/ В мире искусства	1	4.10	
11.	Тезүче һәм ияртүче теркәгечләр/ Сочинительные и и подчинительные союзы	1	9.10	
12.	Александр Ключарёв – танылган татар композиторы/ Александр Ключарёв - известный татарский композитор.	1	11.10	
13.	Танылган рәссам Харис Якупов. Харис Якуповның «Хөкем алдыннан» картинасы буенча хикәя язу/Известный художник Харис Якупов. Написать рассказ по картине Харисова Якупова «Перед приговором»	1	16.10	
14.	Якташыбыз композитор София Гобәйдуллина. Теркәгечле һәм теркәгечсез	1	18.10	

	тезмә кушма җөмләләрне сөйләмдә куллану/ Наша землячка композитор София Губайдуллина.Использование в речи союзное и бессоюзное сложносочиненное предложение			
15.	Татар театры/ Татарский театр	1	23.10	
16.	Күренекле драматург/ Известный драматург	1	25.10	
17.	Контроль эш. “Без Татарстанда яшибез”. Иярченле кушма җөмләләр/ Контрольная работа “Мы живем в Татарстане”.Сложноподчиненное предложение	1	8.11	
18.	**Проект.** Сәнгать кешеләре/ Проект. Люди искусства	1	13.11	
19.	Иярченле кушма җөмләләр. Аналитик һәм синтетик бәйләүче чаралар/Сложноподчиненные предложения.Аналитические и синтетические средства связи	1	15.11	
20.	Татарстанда чыга торган газета-журналлар/ Выпускающие в Татарстане газеты и журналы.	1	20.11	
21.	Һөнәр ияләре/ Профессии.	1	22.11	
22.	Иярчен җөмлә төрләре. Иярчен ия җөмлә, бу төр җөмләдә бәйләүче чаралар/ Виды придаточных предложений. Придаточные подлежащные предложения, связывающие в предложении.	1	27.11	
23.	Һөнәр сайлау - җаваплы эш. Иярчен хәбәр җөмлә, аның аналитик төре генә булуы./ Выбор профессии- ответственная работа.Придаточные сказуемные предложения, подчиняющие при помощи анаитических средст.	1	29.11	
24.	Кайсы һөнәрләргә ихтыяҗ зур? Аналитик һәм синтетик иярчен аергыч җөмләләр, аларның бәйләүче чаралары/ Какие профессии востребованы? Аналитические и синтетические предложения, их связующие средства.	1	4.12	
25.	Иярчен тәмамлык җөмләнең аналитик һәм синтетик төрләре/Придаточные дополнительные предложения.	1	6.12	
26.	Р. Вәлиеваның «Гомәр һәм һөнәр» шигыре буенча тел күнегүләре. Хәлнең төрләре/ Языковые упражнения по стихотворению Р.Валеевой «Гумер и профессия». Виды обстоятельства	1	11.12	
27.	**Проект.** Минем булачак һөнәрем/Проект. Моя будущая профессия	1	13.12	

28.	Яшүсмерләргә рөхсәт ителгән хезмәт төрләре. Иярчен вакыт җөмләле кушма җөмлә, аның аналитик һәм синтетик төрләре./ Виды труда, разрешенные подросткам. Придаточные времени предложения и их виды.	1	18.12	
29.	Укытучы һөнәре турында сөйләшү/ Разговор о профессии учителя	1	20.12	
30.	Контроль эш. “Һөнәр сайлау”/ Контровная работа”Выбор професссии”	1	25.12	
31.	Г. Әпсәләмовның «Ак чәчәкләр» әсәреннән өзек уку, табиб һөнәренә хас сыйфатлар. Иярчен урын җөмләле кушма җөмлә, аның аналитик һәм синтетик төрләре/Чтение отрывка из произведения Г. Абсалямова «Ак чәчәкләр» и характерные черты профессии врача. Придаточные места предложении и его аналитические и синтетические виды.	**1**	**10.01**	
32.	Хезмәткә – хөрмәт. Иярчен максат җөмләле кушма җөмлә, аның аналитик һәм синтетик төрләре/ Уважение к труду.Сложное предложение с придаточным цели и виды.	1	15.01	
33.	Килешләрне кабатлау/ Повторение падежей	1	17.01	
34.	Ипи кирәк! Соң бәйлеге/ Нужен хлеб. Послелог “соң”	1	22.01	
35.	**Проект.** Икмәккә сак караш/Проект. Бережное отношение к хлебу	**1**	**24.01**	
36.	Инфинитив, инфинитивның барлык һәм юклык формасы/ Инфинитив.Инфинитив в положительной и отрицательной форме	**1**	**29.01**	
37.	“Сәламәтлек – зур байлык” текстында ЛГМ/ЛГМ в тексте «Здоровье - большое богатство»	1	31.01	
38.	“Сәламәтлек – зур байлык” тексты/ Работа с текстом «Здоровье - большое богатство»	1	5.02	
39.	Сәламәт яшәү кагыйдәләре/ Правила здоровья	1	7.02	
40.	Исем фигыльнең килешләр белән төрләнеше/ Имя действия. Склонение глагола по падежам.	1	12.02	
41.	Тәмәке тартуның зарары/ Вред курения	1	14.02	
42.	Аракы кешене нишләтә?/ ЛГМ. Работа с текстом “Что делает водка с людьми”	1	19.02	
43.	Исерткеч эчемлекләрнең зарары/ Враг алкогольных напитков.	1	21.02	
44.	Барасым килә, эшлисем килә (килми) теләк белдерү формалары/Желательное наклонение. Структура “хочу идти”	1	26.02	

45.	**“**Мин һәм минем тормыш” хикәя язу/Писать рассказ «Я и моя жизнь»	1	28.02	
46.	Наркотик – ак үлем/ Работа с текстом “Берегись от белой смерти”	1	4.03	
47.	Гаджетларга бәйлелек.	1	6.03	
48.	“Компьтер - хәзер безнең иң якын дустыбыз”	1	11.03	
49.	Гаджетомания чире/ Гаджетомании – болезнь современности	1	13.03	
50.	Гаджетоманиягә каршы киңәшләр/Советы против зависимости от гаджетов.	1	18.03	
51.	**Проект.** Сәламәт яшәү рәвеше/ Проект. Здоровый образ жизни	1	20.03	
52.	Монолог. “Дуслар табу сере”/ Монолог. «Секрет найти друзей».	1	1.04	
53.	**Контроль эш.** “Сәламәтлек – зур байлык”/Контрольная работа “Здоровье- большое богатство”	1	3.04	
54.	Иярченле кушма җөмләдә бәйләүче чаралар/ Сложноподчиненные предложения	1	8.04	
55.	Тәрҗемә күнегүләре/ Переводческие упражнения	1	10.04	
56.	Минем яраткан шөгылем/ Мое любимое занятие	1	15.04	
57.	Эш кәгазьләре стиле.Хат язу кагыйдәләре.“Минем яраткан шөгылем”Стиль деловых бумаг.Правила написания письма. Мое любимое занятие	1	17.04	
58.	Рәсем буенча сочинение язу/ Написать сочинение по рисунку	1	22.04	
59.	Беренче Советлар Союзы Герое Никита Кайманов/ Первый Герой Советского Союза Никита Кайманов.	1	24.04	
60.	Бөек Ватан сугышы турында өстәмә мәгълүмат туплау. Шарт фигыльнең зат-сан белән төрләнеше/Дополнительная информация о Великой Отечественной войне. Спряжение глаголов условного наклонения.	1	29.04	
61.	Ш. Маннурның «Муса» романнынан өзек буенча ЛГМ Саннарны кабатлау, сөйләмдә куллану/ ЛГМ по отрывку из романа Ш. Маннура «Муса». Повторение числительных.	1	6.05	
62	Кемнәр ул – җәлилчеләр? Тема буенча иҗади эш (реферат, презентация, проект эше һ.б.)/ Кто такие джалильцы? Творческая работа (реферат, презентация, проектная работа)	1	8.05	
62.	Җыючы, каршы куючы,бүлүче теркәгечле кушма җөмләләрне сөйләмдә куллану/ Использование в речи противительных, разделительных союзных предложений	1	13.05	

63.	Хаталар өстендә эш. Очучы Мәгубә Сыртланова – Советлар Союзы Герое / Работа над ошибками. Летчица Магуба Сыртланова - Герой Советского Союза	1	15.05	
64.	Г.Әпсәләмовның “Газинур” романынан өзек буенча ЛГМ / ЛГМ по отрывку из романа Г.Абсалямова «Газинур»	1	20.05	
65.	Бөек Ватан сугышы турында рус язучыларының әсәрләре/ Произведения русских писателей о Великой Отечественной войне.	1	22.05	
66.	Арадаш аттестация. Контроль эш/ Промежуточная аттестация	1	23.05	
67.	Йомгаклау. “Батырлык нәрсә ул?”/ Заключение. «Что такое храбрость?»	**1**	**24.05**	
68.	Үткәннәрне кабатлау,Повторение пройденного материала	**1**	**25.05**	

УКЫТУНЫ МАТДИ-ТЕХНИК ҺӘМ МӘГЪЛҮМАТИ ЯКТАН ТӘЭМИН ИТҮ

Укытуның матди-техник яктан тәэмин ителеше башлангыч сыйныфларда да, 5-9нчы сыйныфларда да түбәндәгечә тәэмин ителә:

- уку бинасы һәм ул урнашкан территория, кабинетлар санитар һәм куркынычсызлык кагыйдәләренә туры килерлек итеп оештырыла;
- укытучыларның һәм башка хезмәткәрләрнең эшчәнлеге тиешле таләпләргә туры китереп саклана;
- укучыларда ашханә, спортзал, бассейн һ.б.ш. урыннардагы җиһазларга сакчыл караш, алардан тиешенчә файдалану, мәктәпнең эчке кагыйдәләрен үтәү зарурилыгы кебек сыйфатлар тәрбияләнә;
- дәресләрдә файдалану өчен, китапханәдә тиешле санда китаплар, дәреслекләр, белешмә әдәбият, заманча техник чаралар булдырыла;
- компьютер классларыннан укучыларның яшенә һәм сәламәтлегенә карап файдаланыла;
- дәресләрдә һәм аннан тыш вакытларда телевидение һәм Интернет чараларыннан урынлы файдаланыла;
- укучыларның физик мөмкинлекләрен исәпкә алып, дистанцион уку формасын файдалану күздә тотыла;
- төп һәм югары сыйныфларда татар теле дәресләрендә кулланыла торган төрле таратма һәм күрсәтмә әсбапларның санитар нормаларга туры килүләре тәэмин ителә;

• сәләтле укучыларга аерым якын килеп, аларны төрле өстәмә - фәнни җыентыкларда мәкаләләр бастыру, тезис һәм конспектлар төзү конкурсларында, тематик-гамәли конференцияләрдә, семинарларда катнашу кебек эшләргә җәлеп ителә.

Әдәбият исемлеге

1. Р.З.Хәйдәрова, Г.И.Ибрагимова, Р.Л.Малафеева “Татар теле. 9 нчы сыйныф”. Рус телендә төп гомуми белем бирү оешмалары өчен дәреслек. Казан: “Татармультфильм” нәшрияты, 2016 нчы ел

2. «Рус телендә урта (тулы) гомуми белем бирү мәктәпләре өчен татар теле һәм әдәбиятыннан үрнәк программалар. 1-11 нче сыйныфлар», Казан: Татарстан китап нәшрияты, 2011нче ел.

3. Хәйдәрова Р.З., Р.Л. Малафеева,«Урта (тулы) гомуми белем бирү мәктәбендә рус телле балаларга татар телен комуникатив технология нигезендә укыту программасы. 1-11 нче сыйныфлар», Казан, 2014нче ел.

4. Хәйдәрова Р.З., Рус телендә төп гомуми белем бирү оешмаларында татар теле укыту. 1-9нчы сыйныф (Укытучылар өчен методик кулланма). – Казан, «Татармультфильм», 2014нче ел.

5. Хәйдәрова Р.З., Әхмәтҗанова Г.М. Гомуми белем бирү оешмаларында рус телле балаларның татар теленнән белемнәрен контрольгә алу буенча биремнәр җыентыгы. – Яр Чаллы, 2014нче ел.

6. Харисов Ф.Ф. Татар телен чит тел буларак өйрәтүнең фәнни-методик нигезләре. – Казан, «Мәгариф», 2008нче ел.

Өстәмә әдәбият

1. Фатыйхова Р.Н. Татар теленнән диктантлар, контроль эшләр, тестлар. – Казан, Гыйлем нәшрияты, 2009нчы ел.

3. Насибуллина Р.Н. «Татарский язык в таблицах и схемах для русскоязычных учащихся начальных классов». – «Мәгариф» нәшрияты, 2007нче ел.

4. Максимов Н.В. «Урта мәктәптә татар теле укыту: Фонетика. Морфология. «Укытучылар өчен методик кулланма. – Казан: «Мәгариф» нәшрияты, 2004нче ел.

Интернет ресурслар

1. http://adiplar.narod.ru/
2. http://shigriyat.ru/
3.http://www.tatknigafund.ru/
4. http://miras.belem.ru/
5. http://www.tugantelem.narod.ru/
6. http://tatar.com.ru/
7. http://. tatar.ru ТР рәсми серверы

8. http://. xat.ru Татар хат алышу хезмәте http://. suzlek.ruon-line русча сүзлек
9.http://. Kitapxane.at.ru татар телендәге әдәби әсәрләр китапханәсе
10.http://. Tatar.com.ru татар теле сүзлекләр һәм үзөйрәткечләр
11. http://. Tatarca.boom.ru татарча текстлар
12. Электрон ресурслар: «Бала» китапханәсе, «Татар мультфильмнары», мультимедиа укыту программалары; электрон китапханә; татар сайтлары (belem.ru, tatarile.org.com)

Рус телендә сөйләшүче балаларның сөйләм эшчәнлеге төрләре буенча татар теленнән белем һәм күнекмәләрен бәяләү

5-9 нчы сыйныфлар

	Эш төрләре	Сыйныфлар				
		5	6	7	8	9
1.	Тыңлап аңлау	0,5-0,7 минут	0,8-0,9 минут	1 минут	1,2 минут	1,5 минут
2.	Диалогик сөйләм	5-6 реплика	6-7 реплика	7-8 реплика	9-10 реплика	11-12 реплика
3.	Монологик сөйләм	7-8 фраза	8-10 фраза	8-10 фраза	10-12 фраза	10-12 фраза
4.	Уку	55-60сүз	60-70 сүз	70-80 сүз	80-90 сүз	90-95 сүз
5.	Язу:					
	сүзлек диктанты	8-10 сүз	10-15 сүз	15-18 сүз	18-22 сүз	22-25 сүз
	Сочинение	5-7 җөмлә	7-8 җөмлә	8-9 җөмлә	9-10 җөмлә	10-12 җөмлә